

GIÁO DỤC MẦM NON CHẤT LƯỢNG CAO Ở TIỂU BANG IOWA, MỸ

• ThS. BÙI KIM TUYẾN

Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam

Giao dục mầm non chất lượng cao (high-quality preschool) không chỉ là nhu cầu bức thiết của các gia đình, các nhà giáo dục trẻ thơ, mà nó còn được đề cập trong các chính sách giáo dục mầm non của Liên bang và các bang ở Mỹ. Vì sao giáo dục mầm non (GDMN) chất lượng cao lại quan trọng? Vì rằng GDMN chất lượng cao đem lại nhiều lợi ích cho trẻ em:

- Trẻ em trong các trường mầm non chất lượng cao thể hiện các kĩ năng xã hội, nhận thức, ngôn ngữ và hòa nhập với bạn bè tốt hơn những trẻ không học hoặc học trong các trường mầm non (MN) khác (Cost, Quality and Outcomes, 1999).

- Phần lớn các vấn đề đọc kém có thể ngăn ngừa được ở tuổi mầm non và những năm đầu cấp tiểu học (NRC, 1998).

- Tỷ lệ lưu ban thấp hơn và ít có vấn đề về giáo dục đặc biệt (Art Reynolds, 2000).

- Sự học tập ở trường MN cũng liên quan đến các lợi ích ở tuổi trường thành, bao gồm các công việc có kĩ năng cao, thu nhập cao hơn, và tỉ lệ phạm tội thấp hơn. (Art Reynolds, 2000).

Các nghiên cứu ở Mỹ đã chỉ ra rằng để trẻ em nhận được lợi ích cao nhất từ GDMN, các trường MN chất lượng cao cần hội tụ đầy đủ các thành phần chủ yếu sau:

1. Đội ngũ giáo viên ổn định và có trình độ chuyên môn cao

Trình độ đào tạo và kinh nghiệm của giáo viên là hai lĩnh vực quan trọng để GDMN có chất lượng cao.

Nghiên cứu chỉ ra rằng các trường cần có:

- Giáo viên ít nhất có bằng cử nhân 4 năm và được đào tạo thêm chuyên ngành về GDMN. Các giáo viên có trình độ như vậy có những hiểu biết sâu sắc về sự phát triển của trẻ, thường có những tương tác nhiệt tình với trẻ em nhiều hơn, cung cấp các trải nghiệm về ngôn ngữ, nhận thức phong phú hơn và ít áp đặt trẻ. GDMN chất lượng cao phụ thuộc vào các giáo viên có chất lượng cao và làm việc hiệu quả.

- Sự đãi ngộ giáo viên có tính cạnh tranh để có thể tuyển và giữ được các giáo viên chất lượng cao. Sự đãi ngộ cho các giáo viên phù hợp với tầm quan trọng của công việc và trình độ đào tạo trực tiếp tác động đến trẻ em. Sự đãi ngộ cao sẽ làm

giảm sự bỏ nghề (tốc độ thay thế giáo viên) và giáo viên có kĩ năng làm việc ổn định sẽ trực tiếp ảnh hưởng đến kết quả giáo dục trẻ em. Các giáo viên được trả lương tốt cảm thấy được tôn trọng hơn và sẽ tham gia tiếp tục vào việc bồi dưỡng phát triển chuyên môn, như vậy sẽ nâng cao hơn các kĩ năng giảng dạy và tăng hiệu quả giáo dục.

- Về giáo viên phụ/ trợ giảng: Viện nghiên cứu giáo dục mầm non quốc gia (NIEER) yêu cầu chuẩn đào tạo giáo viên phụ/ trợ giảng tối thiểu là CDA (chứng nhận về đào tạo giáo dục mầm non). Chương trình đào tạo của Iowa nâng cao chất lượng qua các học bổng cao đẳng, đại học cho những người làm việc chăm sóc trẻ.

2. Dạy và học chất lượng cao

Trẻ em sinh ra đều có khả năng học rất lớn, nhưng thường có sự khác nhau giữa những gì trẻ có thể học và các loại hoạt động mà trường MN tổ chức.

Các trường MN chất lượng cao với những lợi ích trước mắt và lâu dài gồm:

a) Chương trình học (curriculum) toàn diện và có kế hoạch tốt

- Nội dung học là cơ sở nền tảng cho các kiến thức và kĩ năng liên quan đến việc học ở trường phổ thông sau này. Các chuẩn chương trình mầm non chất lượng (The Iowa quality preschool program standards - IQPPS) được phát triển từ các chuẩn của Hội giáo dục trẻ thơ quốc gia của Mỹ (The National Association for the Education of Young Children - NAEYC), xác định các giai đoạn cho toàn bộ chất lượng giáo dục. Thành phần chính của chuẩn GDMN là chương trình giáo dục toàn diện được xây dựng dựa vào kết quả của các nghiên cứu, sự lượng giá trên trẻ có hệ thống và chú ý đến tất cả các lĩnh vực phát triển trẻ.

- Các chuẩn và các chỉ số của trẻ (Student standards & Benchmarks): Bộ chuẩn học sớm được viết rõ ràng, mức độ phù hợp cao. Bộ chuẩn học sớm của tiểu bang Iowa (Iowa early learning standards) hướng dẫn các nhà quản lí, các giáo viên và những người nuôi dạy trẻ trong việc đưa ra những quyết định thích hợp về chương trình, lập kế hoạch chăm sóc giáo dục và những kết quả mong đợi ở trẻ.

- Các tài liệu đa dạng, phong phú đưa ra

các hoạt động và những gợi ý giúp các giáo viên thực hiện chương trình phù hợp với sự phát triển của trẻ.

- Chương trình học nhấn mạnh đến sự phát triển ngôn ngữ và giao tiếp. Chú ý đến văn hóa và ngôn ngữ riêng của gia đình trẻ trong chương trình giáo dục trẻ.

- Các học liệu và các hoạt động được cá thể hóa nhằm kích thích sự phát triển của trẻ.

b) Giáo dục chất lượng cao

- Kết hợp các hoạt động do giáo viên khởi xướng và do trẻ khởi xướng để nuôi dưỡng sự phát triển về mặt xã hội và học tập của trẻ em.

- Học qua chơi cùng với những sự tương tác của người lớn, nhấn mạnh:

+ *Khả năng tự điều chỉnh và các kỹ năng xã hội:* Trẻ học các kỹ năng xã hội và tự điều chỉnh hành vi qua sự hướng dẫn của người lớn và kỉ luật phù hợp. Tất cả trẻ em không được mong đợi để phát triển ở tốc độ như nhau; các nhu cầu và khả năng cá nhân được xem xét giúp đỡ trong tất cả các hoạt động học ở lớp.

+ *Các kỹ năng tư duy (suy nghĩ và lập luận):* Hằng ngày, trẻ có thể đưa ra những quyết định, chọn lựa các hoạt động, đưa ra quyết định loại sản phẩm nào trẻ sẽ tạo ra, tham gia vào các cuộc đàm thoại với bạn và luyện tập trí tò mò. Trẻ có các cơ hội tham gia học - lắng nghe, theo dõi sự hướng dẫn, trả lời các câu hỏi của giáo viên và học giải quyết các vấn đề. Trẻ có cơ hội mở rộng các khái niệm về số, hình dạng, sự đo đạc, và các quan hệ không gian; sự kiên trì thực hiện nhiệm vụ; tư duy khoa học sớm; và kiến thức về thế giới xung quanh.

+ *Phát triển ngôn ngữ:* Các hoạt động ngôn ngữ và tiền đọc viết bao gồm việc đọc sách tương tác thường xuyên, các cuộc đàm thoại mở rộng với người lớn, các cơ hội học đọc và viết trong cả ngày và bầu không khí học tập vui vẻ, tích cực. Trẻ có cơ hội mở rộng vốn từ, học các chữ cái, hiểu biết ngữ âm...

- Phối hợp các tương tác cả nhóm, nhóm nhỏ, cá nhân với cá nhân để đáp ứng các nhu cầu riêng của trẻ em. Trẻ có các cơ hội thường xuyên để học các kiến thức, kỹ năng, và những thiên hướng quan trọng. Trẻ được thường xuyên tiếp xúc, giao lưu với bạn bè và người lớn.

- Chú trọng vào hội thoại giữa giáo viên và trẻ em nhằm bồi dưỡng các kỹ năng suy nghĩ và lập luận ở mức cao hơn.

- Ngôn ngữ, văn hóa gia đình của trẻ được tôn trọng, khuyến khích tích hợp vào chương trình học.

- Các mối quan hệ ấm áp, gần gũi của các giáo viên để thúc đẩy các khả năng học tập ở

trẻ em. Trẻ được tôn trọng, không phải chờ đợi lâu, hay bị lãng quên. Trẻ mong ngóng, hứng thú đến trường.

- Trẻ em được cung cấp kế hoạch hoạt động đa dạng, phong phú hàng ngày. Một ngày của trẻ được xen kẽ hoạt động tích cực và yên tĩnh, trong nhà và ngoài trời, các hoạt động ngắn và dài hơn để tăng sự chú ý, và việc lên kế hoạch cẩn thận để bao gồm tất cả các lĩnh vực của sự phát triển cho mọi trẻ em trong nhóm lớp.

- Trẻ em có các cơ hội để học trong các lớp rộng rãi và được trang bị tốt với các học liệu phù hợp, bao gồm các học liệu về tạo hình, âm nhạc, khoa học, ngôn ngữ, toán, chơi đóng kịch, lắp ghép, xây dựng,...

3. Sự lượng giá (assessment) phù hợp và chất lượng cao

Sự lượng giá là thành phần quan trọng của GDMN chất lượng cao.

- Lượng giá qua quan sát và qua việc thực hiện của trẻ, gắn với chương trình và sự giáo dục cung cấp cái nhìn thấu đáo, toàn diện về việc học và sự phát triển của trẻ.

- Những lượng giá về môi trường cung cấp thông tin liên quan đến chất lượng của nhà trường.

Các lượng giá cần sử dụng các công cụ thích hợp áp dụng cho các trường chất lượng cao để:

+ Quan sát và đo đạc sự tiến bộ của trẻ nhằm điều chỉnh và hướng dẫn cho việc dạy và học: Các giáo viên thường xuyên lượng giá sự tiến bộ của mỗi trẻ và có những sự điều chỉnh cần thiết hợp lí. Ghi chép cẩn thận các khả năng xuất hiện của từng trẻ và lên kế hoạch các hoạt động nhằm thúc đẩy sự học tập.

+ Thông tin cho cha mẹ về việc học và sự phát triển của trẻ. Tư vấn về các trung tâm, các trường học cho các gia đình những trẻ có nhu cầu học đặc biệt để có được sự chẩn đoán và đánh giá toàn diện.

+ Hỗ trợ những nỗ lực cải thiện liên tục và cung cấp thông tin cho việc đánh giá của nhà trường.

4. Bồi dưỡng phát triển chuyên môn chất lượng cao và sự ủng hộ từ các nhà tư vấn có trình độ

Sự hỗ trợ thường xuyên cho các giáo viên qua sự quản lí chặt chẽ và bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ có chất lượng là những thành phần quan trọng trong các trường MN chất lượng cao.

Các đặc điểm của nhà trường kết hợp với những lợi ích lâu dài cho trẻ em bao gồm:

- Các nhà quản lí cung cấp những kết quả mong đợi cao, phù hợp với nhà trường, với nhân viên, với trẻ và đưa ra các nguồn lực cần thiết để đạt được những kết quả mong muốn đó.

- Các giáo viên là những người thực hành, điều chỉnh và lên kế hoạch cho các hoạt động giáo dục theo các nhu cầu của trẻ em.

- Sự bồi dưỡng chuyên môn thường xuyên với các đặc trưng sau:

+ Chú trọng vào nâng cao chất lượng giảng dạy như là các phương tiện cho việc nâng cao chất lượng học.

+ Có thời gian để nghiên cứu và trao đổi với đồng nghiệp về nội dung quan tâm, sử dụng các dữ liệu, nghiên cứu và trao đổi thông tin.

+ Việc đào tạo liên tục dựa trên các nghiên cứu gồm lí thuyết, trình diễn, thực hành và phản hồi (theory, demonstration, practice and feedback).

+ Có thời gian để nghiên cứu ảnh hưởng của những nỗ lực và thực hiện những điều chỉnh cần thiết.

+ Có sự tư vấn, giám sát, hỗ trợ chuyên môn và phản hồi tích cực. Có bầu không khí tin cậy, tôn trọng và hợp tác giữa những người làm việc ở trường.

+ Các giáo viên và các nhân viên giao tiếp một cách tôn trọng với các gia đình và nông hậu đối với trẻ em. Có sự hiểu biết về ngôn ngữ và văn hóa của các gia đình và trẻ em.

5. Tỷ lệ giáo viên/trẻ thấp và quy mô lớp nhỏ

Các chương trình MN có tỷ lệ giáo viên/trẻ thấp và quy mô lớp nhỏ hơn thường liên quan rõ rệt đến kết quả xếp hạng (score) về thành tích học tập và mặt xã hội của trẻ em nâng cao hơn. Các khuyến nghị đối với các chương trình MN chất lượng cao là:

- Tỷ lệ nhân viên/trẻ là 1:10 hoặc ít hơn.

- Quy mô lớp là 15 trẻ hoặc ít hơn (nghiên cứu cho thấy bổ sung trợ lí ở lớp đông cũng không thu được các kết quả trên trẻ như ở lớp quy mô nhỏ).

6. Cộng tác với cha mẹ học sinh

Sự tham gia của cha mẹ là thành tố quan trọng của các trường MN điển hình gắn với các lợi ích lâu dài. Sự tham gia và ủng hộ của cha mẹ giúp cho sự phát triển thông tin, chia sẻ kiến thức hiểu biết về trẻ giữa gia đình và nhà trường. Ít nhất có hai kết quả lớn từ sự tham gia của cha mẹ trong trường MN chất lượng cao:

- Các tương tác giữa cha mẹ và trẻ được ủng hộ.

- Các giáo viên hiểu biết tốt hơn về trẻ, môi trường và văn hóa gia đình, do đó có trách nhiệm hơn trong việc đáp ứng các nhu cầu cá nhân của trẻ trong lớp.

Sự tham gia của cha mẹ:

+ Các gia đình được phối hợp tham gia vào các hoạt động của nhà trường. Các thành viên gia đình thường xuyên được tư vấn về khả năng,

hứng thú và những sở thích của con em họ.

+ Các thành viên gia đình được chào đón vào trường và được phép quan sát, tham gia vào các hoạt động.

+ Cha mẹ có các cơ hội tham gia để nâng cao các kĩ năng làm cha mẹ, kĩ năng nuôi dạy con cái.

+ Hàng ngày, cha mẹ được chia sẻ các thông tin về sự tiến bộ của mỗi trẻ.

+ Cha mẹ có các cơ hội để đóng góp cho các hoạt động của nhà trường cũng như các mục tiêu giáo dục cho con em họ.

+ Văn hóa và ngôn ngữ của gia đình được tôn trọng, được khuyến khích và được kết hợp vào việc giáo dục trẻ. Nhà trường cần hiểu biết các giá trị, tập quán, tín ngưỡng của các gia đình để thiết kế chương trình giáo dục có ý nghĩa.

+ Tất cả các gia đình được nhìn nhận có các mặt mạnh. Cầu nối vững chắc của sự chăm sóc giữa cha mẹ và trẻ em được ủng hộ.

Tác động của trường MN chất lượng cao ở bang Iowa được chứng minh không chỉ ở các điểm trắc nghiệm cao hơn mà còn ở các lợi ích kinh tế lâu dài của lực lượng lao động có kĩ năng cao và có năng suất hơn. Lợi ích của việc đầu tư vào các trường MN đáp ứng các chuẩn chất lượng cho trẻ em và xã hội đã được thể hiện trong nhiều công trình nghiên cứu. Các trải nghiệm học sớm dựa vào nghiên cứu chất lượng cao là cần thiết để xây dựng cơ sở nền tảng cho việc đạt được các kết quả tích cực cho trẻ em. Bộ Giáo dục tiểu bang Iowa tin rằng việc cung cấp đa dạng các môi trường đan xen với gia đình và sự ủng hộ của cộng đồng sẽ đưa đến các cơ hội học tối ưu cho trẻ em ở Iowa.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Iowa School Boards Foundation 2007. March 2007 Vol. 1 • No.1
2. <http://www.aea11.k12.ia.us/ec/preschool>
3. Peisner-Feinberg, E., Burchinal, M., Clifford, R., Yazejian, N., Culkin, M., Zelazo, J., Howes, C., Byler, P., Kagan, S., & Rustici, J. (1999). *The children of the Cost, Quality, and Outcomes Study go to school*. Chapel Hill, NC: University of North Carolina, Frank Porter Graham Child Development Center.

SUMMARY

The author discusses the quality preschool education in Iowa, USA, according to that a quality preschool education shall have:

- quality permanent staff;
- quality teaching and learning;
- appropriate costing and quality;
- staff development involving qualified consultants;
- low teacher ratios and small group size;
- cooperation by parents.